

Oponentský posudek bakalářské práce

Karel Pacovský, Svatojiřské abatyše a korunovace českých královen,
Ústav českých dějin FF UK, Praha 2016, celkem 111 str., textové a ilustrační přílohy

Bakalářská práce Karla Pacovského přináší nejen zajímavé téma, ale i jeho nevšedně erudované zpracování. Vyznačuje se ukázněností a precizností výkladu a důsledným sledováním zvolené problematiky. Vzhledem k velkému časovému záběru studie (od středověku až do 18. století) se autor musel vypořádat nejen s rozdílnými typy pramenů a odlišnostmi ve formě a vyznění popisované ceremonie, ale i s různými přístupy historiků k jejich interpretaci.

Karel Pacovský sledoval především dvě základní otázky: průběh ceremoniálu korunovací královen a účast svatojiřských abatyší při nich. V tomto smyslu také výklad rozdělil do dvou kapitol.

V první z nich rekonstruuje korunovace za Přemyslovců, rozebírá řád požehnání královny v korunovačním řádu Karla IV. a popisuje konkrétní případy (pokud k nim lze dohledat prameny). Z přemyslovské éry jistě zaujme korunovace Elišky Rejčky, která měla být údajně pomazána i jako polská královna. V této souvislosti by si asi větší pozornost zasloužila přítomnost vratislavského biskupa a písemně vyjádřený souhlas hnězdenského arcibiskupa (s. 27 n.).

Na místě jsou také úvahy o podobě korunovačního diadému panovnic. Shodně s autorem se domnívám, že nebyly korunovány korunou pořízenou Karlem IV. v roce 1346, později zvanou Svatováclavskou. Tento klenot byl závazný pro korunování panovníka, ale zřejmě neměl pandán v diadému královen. Ty používaly zřejmě vlastní klenot (podle řádu Karla IV. byla královnina koruna zvlášť požehnána), tak jak tomu bylo i v jiných zemích, a to i v případě krále (u nás do roku 1347). Ostatně autor tuto tezi přehledně reflektuje také v závěrečném shrnutí. Užití Svatováclavské koruny při korunovaci Anny Jagelonské mi z popisu korunovace otištěné ve Sněmech českých nepřipadá tak jednoznačné; bylo by třeba srovnat s připraveným řádem korunovace Ferdinanda I., který na podkladu řádu Karla IV. pro panovníka pořídil Bernard von Cles, tridentský biskup a panovníkův tajný rada. Vlastní obřad se jím samozřejmě do detailu řídit nemusel. Kdyby byla Anna opravdu korunována Svatováclavskou korunou, pak by její užití mohlo být připomínkou jejích dědičných práv k Českému království, o nichž nechtěli čeští stavové nic slyšet. Je možné, že se v raném

novověku vnímání Svatováclavské koruny posunulo od zhmotnění „státnosti“, jejímž jediným představitelem je král, k pouhému symbolu královské moci? Hlubší rozbor by si asi zasloužila také korunovace Marie Habsburské, Aniny předchůdkyně na českém trůnu. Bylo by třeba dát její průběh do kontextu celého průběhu ročního pobytu královského páru v Čechách (1522/1523).

Středověké kronikářské zprávy jsou v popisech korunovacích většinou velmi stručné a neuvádějí to, co bylo v dané době zřejmě všem srozumitelné a samozřejmé. O to cennější je využití, edice a překlad vzácně podrobné zprávy o korunovaci Žofie Bavorské (viz text a příloha č. 8.2.1). Do budoucna by pan Pacovský mohl bádání rozvinout směrem k zahraničním korunovacím královen a k obecné literatuře o rituálech a ceremoniích.

Účast a úloha abatyší při korunovačním obřadu je vysvětlena dobře. Stejně jako je správně zdůrazněno, že jeho rozhodujícím bodem je pomazání krále či královny. Vložení koruny na hlavu nebo její přidržování nad hlavou královny byla světská složka jinak převážně církevního rituálu. I proto s korunou neměla abatyše nic do činění. Ve středověkých ceremoniích je třeba také hledat zastoupení dalších osob, které hlavní aktéry provázely a přísluhovaly jim (např. jáhni biskupům). Podle této praxe bych nevyklučovala ani účast dvou řeholnic vedle abatyše již v lucemburské době. Přítomnost osob doprovázejících váženou osobu jí dodávala na vznešenosti a podtrhovala její výlučnost.

Pochválit je třeba ještě stylistickou čistotu a čtivost práce, stejně jako pečlivě vypracované textové přílohy, které jsou spíše součástí práce, než jejím doplňkem. Nápaditě a věcně je vybrán také ilustrační doprovod práce.

Práci považuji za více než zdařilou, svou úrovní mezi bakalářskými pracemi dost neobvyklou. Doporučuji ji proto ráda k obhajobě s hodnocením výborně.

Praha 6. září 2016

prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.

Ústav českých ději FF UK